

Posudek oponenta disertační práce Mgr. Kateřiny Hejnové

“Praxe orgánů sociálně právní ochrany dětí při řešení rodičovských sporů” předkládané v roce 2020 na Katedře sociologie

I. Stručná charakteristika práce

Disertační práce se věnuje praxi sociálních pracovníků a pracovníc oddělení sociálně právní ochrany dětí při obecních úřadech obcí s rozšířenou působností v České republice při řešení rodičovských sporů a klade si za cíl: *Identifikovat znaky dobré praxe při řešení rodičovských sporů a na základě toho, jaké postoje k nim sociální pracovníci a pracovníce OSPOD zaujímají, určit variabilitu v praxi řešení rodičovských sporů (str. 60).*

Teoretická část práce se do značné míry opírá o konceptualizaci praxe perspektivou dynamického modelu praxe Karen Healy, který staví na působení vzájemně interagujících kontextů, tj. kontextu institucionálního, kontextu profese, kontextu zakázky a kontextu osobní výbavy pracovníka, a jednotlivé tyto kontexty s ohledem na specifickou agendu řešení rodičovských sporů podrobně mapuje.

Po metodické stránce je předložená práce smíšenou studií, která kombinuje kvalitativní a kvantitativní prvky.

Ve výsledku disertační práce odpovídá na výzkumnou otázku.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Práce je přínosem v oblasti poznání praxe sociálních pracovníků při řešení rodičovských sporů. Doktorandka si pro zpracování své disertační práce zvolila relevantní a společensky závažné téma. Oceňuji jak teoretický výklad, tak zejména bohatý empirický materiál, který se podařilo autorce získat a interpretačně vyhodnotit. V našich podmínkách je to přínosný počín. Práce je relevantní i z hlediska potenciálu inovací v praxi OSPOD (ogenda rodičovských sporů).

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

A/ Cíl práce

Předkládaná disertační práce je empirickou studií, která si klade za cíl: *Identifikovat znaky dobré praxe při řešení rodičovských sporů a na základě toho, jaké postoje k nim sociální pracovníci a pracovníce OSPOD zaujímají, určit variabilitu v praxi řešení rodičovských sporů (str. 60).* Cíl práce považuji za jasně formulovaný a zkoumatelný.

Disertační projekt je v souladu s převažující kulturou oboru členěn na teoretickou a empirickou část.

B/ Konceptualizace

V teoretické části práci doktorandka na uvedený cíl reagovala a pojednala vybraná klíčová témata, které podle ní v současné době vytvářejí podmínky každodenní praxe sociálních pracovníků OSPOD při řešení rodičovských sporů.

V první kapitole autorka představila *dynamický model praxe Karen Healyové (2014)*, který staví na působení vzájemně interagujících kontextů, tj. kontextu institucionálního, kontextu profese, kontextu zakázky a kontextu osobní výbavy pracovníka. V jejich každodenní interakci dochází k produkci a reprodukci sociální práce. Koncept "doing social work" je využit spíše z hlediska jeho struktury, nikoliv z hlediska jeho interakčního a konstruktivistického hlediska. *Prosím případně o úvahu, jak by aplikace tohoto rozměru mohla ovlivnit vyznění disertace.*

Autorka se v této kapitole zabývá dále různými pojetími sociální práce a představuje reflexivní, reflektivní a evidence based koncepcí SPR. Vedle toho jsou zde také prezentovány pojetí SPR dle Musila (2008), Banksové (2012) a dalších. *Některá z nich vstoupila do výzkumu, jiná ne, poprosil bych o vysvětlení volby.*

V druhé kapitole pak autorka na základě představeného konceptu objasňuje konkrétní kontexty *systemu ochrany dětí v ČR* a jejich vzájemnou interakci. Zahrnuje legislativní rámec, rámec veřejné politiky, organizační rámec, profesní rámec, kontext zakázky, kontext osobní výbavy. Vše je zpracováno se smyslem pro detail. Naopak jsem postrádal obsáhlejší úvahu, jak systém, respektive jeho dimenze (kontexty SPR) ovlivňují povahu/pojetí sociální práce. To by mohlo být vzhledem k zaměření práce zajímavé. Autorka pak k řadě poznatků tohoto typu dospívá v empirické části (tyto informace tedy čtenář nakonec dostane).

V závěru kapitol jsou vyvozeny výzkumné implikace. Autorka nevysvětluje jejich roli, prosím tedy, aby tak učinila v rámci obhajoby.

V teoretické části jsem také s ohledem na znění VO očekával představení problematiky dobré praxe, což autorka nečiní. Problematice dobré praxe se pak systematicky věnuje až v třetí části, kterou chápe jako empirickou. Prosím o zdůvodnění tohoto postupu. Z hlediska ukotvení pojmů bych rovněž přivítal pasáž věnovanou problematice postoje.

Celkově je teoretická část zpracována na přiměřené úrovni a připravuje kontext empirické části.

C/ Metodika

Třetí kapitola již spadá do empirické části. Autorka zde stručně rekapituluje elementy svých východisek, což nepovažuji za nutné, ale lze to akceptovat. V této části pak autorka formuluje tři HVO:

HVO1: **Jaké jsou znaky dobré praxe** při řešení rodičovských sporů na odděleních sociálně právní ochrany při obecních úřadech obcí srozsířenou působností?

HVO2: **Jaký postoj** zaujímají sociální pracovníce a pracovníci oddělení sociálně právní ochrany při obecních úřadech obce srozsířenou působností knapliňování znaků dobré praxe při řešení rodičovských sporů?

HVO3: Dají se postoje sociálních pracovníků a pracovníků oddělení sociálně právní ochrany při obecních úřadech obce srozsířenou působností knapliňování znaků dobré praxe při řešení rodičovských sporů **typologizovat**, případně jak?

V této kapitole autorka podrobně vysvětluje fáze svého výzkumu, které sloužily k odpovědi na jednotlivé HVO. HVO1 (znaky praxe) je zodpovězena prostřednictvím přehledové studie. HVO2 (postoje) je zkoumána s pomocí kvalitativní studie a HVO3 pak na základě kvantitativního výzkumu.

Osobně by preferoval, aby přehledová studie (HVO1) byla součástí teoretického výkladu. Alespoň takto jsem zvyklý k věci přistupovat, na druhé straně mě tento způsob metodického řešení neruší, že bych proti němu vyloženě protestoval.

Každá fáze výzkumu je dostatečně zdůvodněna a vysvětlena. Celkově vzato design empirické části považuji za zdařilý. Empirické provedení se hlásí ke smíšené metodice, což považuji pro zkoumané téma za více než vhodné. Autorka naplánovala dva samostatné (ale vzájemně propojené) výzkumy). Nejprve proběhlo kvalitativní šetření formou polostrukturovaného rozhovoru, následoval sběr dat dotazníkem.

Interpretace

Autorka přinesla místy i značně sofistikované interpretace svých výsledků. Ocenil jsem zejména shrnutí prezentované v kapitole 7, kde se autorka pokusila o syntézu obou studií. Domnívám se, že tento výklad je koncizní a přesvědčivý. Překlenuje nesourodost kvantitativních a kvalitativních dat.

2. Práce s prameny či s materiálem

Práce s prameny je na obvyklé úrovni.

3. Formální úroveň práce

Formální stránka práce je na obecně velmi slušné úrovni.

4. Vlastní přínos

Práce je silně autorská, novátorská. Přináší pozoruhodná zjištění, která jsou v českém prostoru zcela originální a mají potenciál inovativně ovlivnit praxi sociální práce. V tomto smyslu oceňuji rovněž navržená doporučení praxp. Po úpravě bych považoval za vhodné text či jeho části publikovat.

IV. Dotazy k obhajobě

- 1/ Vysvětlete základní charakteristiky reflexivní praxe v kontextu práce OSPOD.
- 2/ Vysvětlete rizika využití tzv. tacit knowledge a intuice v praxi OSPOD.
- 3/ Vysvětlete přínosy a limity Vámi zkoumaných typů praxe (defenzivní, intuitivní, reflexivní) obecně.

Závěr

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako prospěla.